

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΡΑΕ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΕΣΜΗ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Εισαγωγή

Στη συγκυρία της ταχύτατης διεύθυνσης των ΑΠΕ, της υψηλής υδραυλικότητας των ετών 2012- 2013, της στάσιμης/αρνητικής κατανάλωσης, αλλά κυρίως λόγω των δομικών προβλημάτων της αγοράς και των δεδομένων ασυμμετριών, ιδίως λόγω της σημαντικής δύναμης αγοράς (market power) που διαθέτει η ΔΕΗ λόγω μεριδίου, αλλά και αποκλειστικής εκμετάλλευσης ενεργειακών πόρων χαμηλού μεταβλητού κόστους, είναι σαφές ότι οι μονάδες φυσικού αερίου, και ιδίως οι νέες μονάδες συνδυασμένου κύκλου, οι οποίες βρίσκονται στην αρχή της οικονομικής ζωής τους, και οι οποίες είναι και οι ακριβότερες ενεργές μονάδες του συστήματος, λόγω του κόστους καυσίμου και της σημαντικής φορολογικής επιβάρυνσης, αντιμετωπίζουν σημαντικό πρόβλημα βιωσιμότητας.

Το πρόβλημα αυτό εμφανίζεται πρακτικά στο σύνολο των αγορών της Ευρώπης, όπου λόγω του ακριβού καυσίμου και της μαζικής διεύθυνσης των ΑΠΕ, οι μονάδες φυσικού αερίου αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Πολλές εταιρείες, οι οποίες έχουν portfolio μονάδων με εναλλακτικά καύσιμα (άνθρακα, πυρηνικά, επιδοτούμενα ΑΠΕ) επιλέγουν να παύσουν τη λειτουργία των Μονάδων αυτών, αναμένοντας τις εξελίξεις στη διαμόρφωση των τιμών αερίου και εκπομπών CO₂. Όμως, την ίδια στιγμή είναι σε θέση να αναπληρώσουν τα κεφαλαιουχικά τους κόστη μέσω της λειτουργίας και των πωλήσεων των υπολοίπων μονάδων τους.

Στην χώρα μας, λόγω της καθυστερημένης ανάπτυξης συνθηκών ανταγωνισμού, αλλά και επιλογών της πολιτείας (πχ μη αδειοδότηση μονάδων λιθάνθρακα), οι ανεξάρτητοι παραγωγοί με μονάδες φυσικού αερίου δεν έχουν καταφέρει να αναπτύξουν παραγωγικό portfolio, με ανταγωνιστικό μίγμα καυσίμων, ούτε αντίστοιχα δραστηριότητα λιανικής. Κατά συνέπεια, από την μία πλευρά αδυνατούν να υποστηρίξουν τη δραστηριοποίηση τους ως παραγωγοί, μέσω τέτοιων εναλλακτικών/συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, και από την άλλη πλευρά δεν μπορούν να ανακτήσουν τα σταθερά τους κόστη και τα επενδυμένα κεφάλαια τους μέσω της συμμετοχής τους μόνο στη χονδρεμπορική αγορά, τόσο λόγω της σχετικής επάρκειας ισχύος (λόγω της συγκυρίας), όσο και λόγω της δύναμης που διαθέτει η ΔΕΗ στην αγορά, η οποία μπορεί να επηρεάζει το σχηματισμό της Οριακής Τιμής του Συστήματος, έχοντας, μόνη αυτή, τη δυνατότητα στρατηγικής συμπεριφοράς και διαμόρφωσης ευνοϊκών, για την ίδια, συνθηκών στην αγορά αυτή. Η ΔΕΗ, λόγω του portfolio που διαθέτει επηρεάζεται σαφώς λιγότερο από την ενδεχόμενη μη χρήση των μονάδων ΦΑ που διαθέτει ή από τη λειτουργία τους υπό συνθήκες που δεν καλύπτουν το παραγωγικό τους κόστος, και μπορεί να υποστηρίξει την αποπληρωμή των δανείων της και των επενδυμένων κεφαλαίων της. Αντιθέτως, είναι προφανές ότι οι ανεξάρτητοι παραγωγοί, οι οποίοι έχουν αυτή μόνον τη δραστηριότητα, στην παρούσα οικονομική συγκυρία δεν έχουν τη δυνατότητα να υποστηρίξουν επί μακρόν ζημιολύουσες δραστηριότητες ενδεχόμενες δε συνθήκες πτώχευσης, θα δημιουργήσουν άμεσα προβλήματα στον τραπεζικό τομέα, αλλά και βραχυπρόθεσμα/μεσοπρόθεσμα και στην ηλεκτρική αγορά, εφόσον ενδεχόμενη καταστροφή επενδυμένου κεφαλαίου θα δημιουργήσει ανισορροπίες και ασυμμετρίες στο σύνολο των επενδυμένων κεφαλαίων στον τομέα αυτόν.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ΔΕΗ, ως η μόνη (επί της ουσίας) καθετοποιημένη επιχείρηση, δεν έχει τα ίδια συμφέροντα με τους υπόλοιπους παραγωγούς στη χονδρεμπορική αγορά, εφόσον πρακτικά αγοράζει το σύνολο της παραγόμενης από τις δικιές της μονάδες ενέργειας αλλά αγοράζει και από τρίτους παραγωγούς ή εισαγωγείς τις ποσότητες που της λείπουν από τη δραστηριότητα προμήθειας, και συνεπώς ακολουθεί σημαντικά διαφορετική προσέγγιση από τους υπόλοιπους στην χονδρεμπορική αγορά, ακόμα και στην κατάρτιση των προσφορών της. Για παράδειγμα, όταν υποβάλει προσφορές για τις μονάδες ΦΑ που διαθέτει, υπολογίζει το ελάχιστο μεταβλητό κόστος (το

οποίο προβλέπεται από τον Κώδικα ως η ελάχιστη προσφορά που μπορεί να κάνει μια μονάδα) με το βέλτιστο βαθμό απόδοσης, χωρίς όμως να ενδιαφέρεται εάν η προσφορά αυτή δεν αντανακλά το πραγματικό της κόστος, το οποίο ούτως ή άλλως προσδοκά να το εισπράξει από τα τιμολόγια λιανικής. Αντίθετα, οι παραγωγοί που δεν έχουν διέξοδο στη λιανική, δεν μπορούν να υποβάλουν προσφορές χαμηλότερα του πραγματικού τους κόστους (που στην πραγματικότητα θα ήταν μια προσφορά που θα βασίζονταν στον μέγιστο βαθμό απόδοσης και σημείο λειτουργίας της μονάδας), γιατί εάν τελικά σχημάτιζαν την οριακή τιμή, θα πληρωνόταν, σε τιμή χαμηλότερη του λειτουργικού κόστους τους.

Υπό τους όρους αυτούς, οι αποφάσεις σχετικά με τη συνέχιση λειτουργίας των σταθμών ΦΑ ή/και την κατάργηση μεταβατικών μηχανισμών, πρέπει να ληφθούν, εφόσον διαπιστωθεί ότι έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες συνθήκες της αγοράς, που θα επιτρέψουν να αναπτυχθούν και άλλες δραστηριότητες από τους παραγωγούς, ώστε να υπάρχουν εναλλακτικές δυνατότητες, και να μην οδηγείται μονοσήμαντα η αγορά σε ανεπιθύμητη (για το σύνολό της) καταστροφή κεφαλαίου. Ιδιαίτέρως σημειώνεται, ότι όλες οι συζητούμενες αλλαγές πραγματοποιούνται σε ένα ιδιαίτερος δυσμενές χρηματοοικονομικό περιβάλλον, το οποίο πρακτικά αδυνατεί να χρηματοδοτήσει οποιαδήποτε απότομη μεταβολή των οικονομικών συνθηκών της αγοράς, η οποία ήδη βρίσκεται σε ιδιαιτέρως κρίσιμη και οριακή κατάσταση, που μπορεί να προέλθει από αλλαγές του ρυθμιστικού περιβάλλοντος. Υπό τις συνθήκες αυτές οι αλλαγές του ρυθμιστικού πλαισίου επιβάλλεται να γίνονται εφόσον έχουν προηγουμένως εκτιμηθεί, με την όποια δυνατή ακρίβεια, οι επιπτώσεις τους, ώστε να εκτιμηθεί και αξιολογηθεί ο ενδεχόμενος κίνδυνος για δημιουργία συνθηκών μη χρηματοδοτήσιμων.

Είναι σαφές ότι οι παρεμβάσεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο δεν πρέπει και δεν μπορούν να οδηγούν σε συνθήκες υπό τις οποίες μία ολόκληρη κατηγορία παραγωγικού δυναμικού θα λειτουργεί ζημιολόγος, ή θα υπόκειται σε αλλαγές του περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργεί, στις οποίες δεν είναι σε θέση να προσαρμοστεί σε περιορισμένα χρονικά διαστήματα..

Εισροές χονδρεμπορικής αγοράς

Οι μοναδικές επί της ουσίας εισροές εσόδων των ανεξάρτητων παραγωγών είναι μέχρι σήμερα οι εξής:

α) Μηχανισμός Ανάκτησης Μεταβλητού Κόστους

β) Μεταβατικός Μηχανισμός Διαθεσιμότητας Ισχύος,

ενώ η ικανοποίηση ρητρών take or pay στα συμβόλαια ΦΑ, και συνεπώς η αποφυγή της προπληρωμής αερίου που θα καταναλωθεί σε επόμενα έτη, αποτελεί αναγκαία συνθήκη προκειμένου η οριακή οικονομική τους θέση να μη επιδεινωθεί με ύψος ζημιών μη διαχειρίσιμων.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της χονδρεμπορικής αγοράς του 2012, σχετικά με τα έσοδα και την εκτίμηση για τα έξοδα των μονάδων (όσον αφορά το κόστος καυσίμου, βλ. συνημμένους πίνακες), εκτιμάται ότι οι ιδιώτες παραγωγοί εισέπραξαν περίπου 100,000€ ανά MW (UCAP) μικτό κέρδος (gross profit) και περίπου 75,000€ EBITDA, δανειακές υποχρεώσεις περίπου 32,000€/MW – 35,000€/MW, και ετήσιες αποσβέσεις περίπου 34-36,000€/MW. Υπό την υπόθεση ότι η εικόνα αυτή αποκτά συστηματικότητα τότε οι μονάδες αυτές παρουσιάζουν εσωτ. βαθμό απόδοσης, σχετικά χαμηλό, κάτω του 5% (2,4% με 4,4%), που είναι σαφές ότι δεν είναι χρηματοδοτήσιμος, ιδίως υπό τις χρηματοοικονομικές συνθήκες της χώρας.

Εκ των στοιχείων αυτών διαφαίνεται ότι οι ανεξάρτητοι παραγωγοί δεν πραγματοποιούν κέρδη, κινούνται στα όρια του μηδενικού αποτελέσματος, χωρίς πρακτικά να διαφαίνεται οποιαδήποτε δυνατότητα αναστροφής αυτής της κατάστασης, **παρα μόνο με σημαντικές μεταβολές του ρυθμιστικού πλαισίου**, όπου υπό όρους ισότιμου ανταγωνισμού να είναι δυνατή η δραστηριοποίηση και σε άλλες δραστηριότητες (λιανική), όπου τους όρους της παραμονής στην αγορά θα τους καθορίζει η ανταγωνιστικότητα και η αποτελεσματικότητα, και όχι οι υφιστάμενες σημαντικές ασυμμετρίες, όπως εμφανίζονται στην σημερινή αγορά.

Μηχανισμός Ανάκτησης Μεταβλητού Κόστους (MAMK)

Ο μηχανισμός ανάκτησης μεταβλητού κόστους έχει δείξει ότι αυξάνει σχετικά τη χρήση φυσικού αερίου, ενδεχομένως περισσότερο από ότι θα έπρεπε, υποκαθιστώντας κατά μικρότερο ποσοστό λιγνιτική παραγωγή και κατά κύριο λόγο εισαγωγές (εάν αυτές μπορούν να θεωρηθούν φθηνότερες κατά τεκμήριο και προφανώς διαθέσιμες).

Αρχικά, είναι απαραίτητο να εκτιμηθεί το μέγιστο ποσό της δυνατής υποκατάστασης, παραγωγής ΦΑ από λιγνίτη, αφού ενδεχόμενη σημαντική αύξηση της λιγνιτικής παραγωγής ίσως να μην είναι άμεσα δυνατή, και να απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις, ιδίως στα λιγνιτωρυχεία. Η θεωρητική δυνατότητα παραγωγής και ονομαστική ισχύς που αντιστοιχεί στις λιγνιτικές μονάδες έχει κατά καιρούς εντόνως αμφισβητηθεί και εκ των διαθέσιμων στοιχείων μοιάζει να είναι ιδιαιτέρως δύσκολη η αύξηση της παραγωγής των λιγνιτών στα επίπεδα των 29,5 - 30 TWh/έτος. Λαμβάνοντας υπόψη τα ιστορικά στοιχεία αλλά και τις αποσύρσεις λιγνιτικών μονάδων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ή προγραμματίζονται άμεσα (πχ η Μεγαλόπολη 1&2 και η Πτολεμαΐδα 1&2, που πρακτικά είναι εκτός λειτουργίας σήμερα, παρήγαγαν το 2010 1,1 TWh), σε συνδυασμό και με αναλύσεις της ΔΕΗ φαίνεται ότι η παραγωγή των λιγνιτικών μονάδων δεν μπορεί να ξεπεράσει υπό οποιοδήποτε σενάριο το φράγμα των 28 -28,5 TWh/έτος.

Επίσης, πρέπει να εκτιμηθεί επαρκώς η ανάγκη ύπαρξης μονάδων ΦΑ, οι οποίες με την αξιοπιστία και ευελιξία που διαθέτουν, καλύπτουν προβλήματα που μπορεί να προκαλούνται από την παραγωγή των ΑΠΕ. Η παροχή των υπηρεσιών αυτών, εφεδρείας και άλλων επικουρικών υπηρεσιών, **θα ήταν σαφώς αποδοτικότερο να παρέχονται μέσω διακριτών αγορών**, χωρίς όμως και πάλι οι αγορές αυτές να μπορούν να παρέχουν τα ελάχιστα αναγκαία ποσά για τη βιωσιμότητα των μονάδων. **Είναι σαφές ότι μη βιώσιμες μονάδες δεν μπορούν να υπολογίζονται ως διαθέσιμες για την παροχή των υπηρεσιών αυτών.** Στην παρούσα φάση είναι απαραίτητο στις εκτιμήσεις που γίνονται σχετικά με την επάρκεια του συστήματος να διερευνηθεί εάν η επάρκεια αυτή παρέχεται από μονάδες που είναι οικονομικά βιώσιμες.

Σε κάθε περίπτωση, οι ραγδαίες εξελίξεις όσον αφορά την αγορά ΦΑ καθώς και το σύστημα της εμπορίας εκπομπών θερμοκηπίου, απαιτούν μία επαρκώς επιφυλακτική προσέγγιση σχετικά με τη διαμόρφωση των συνθηκών της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στα επόμενα λίγα χρόνια, και απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στις αποφάσεις που λαμβάνονται σήμερα και ενδεχομένως δημιουργούν σημαντικά δυσμενέστερες συνθήκες τα επόμενα χρόνια. Επίσης, δεν έχει αξιολογηθεί ακόμα επαρκώς, τόσο σε επίπεδο τεχνικό αλλά κυρίως επίπεδο οικονομικό, η διεύθυνση των ΑΠΕ ιδίως κατά το τέλος του 2012 και αρχές του 2013, η οποία περιορίζει σημαντικά το πεδίο ανταγωνισμού ως προς την ενέργεια, αλλά συγχρόνως θέτει και ερωτηματικά ως προς την ανάγκη ισχύος, αφού η συμπεριφορά του Συστήματος έχει σημαντικά αλλάξει σε σχέση με την προηγούμενη εμπειρία. Το ζήτημα άλλωστε αυτό αποτελεί και το σημαντικότερο ζήτημα που αντιμετωπίζουν τα ηλεκτρικά συστήματα σε διεθνές επίπεδο.

Η κατάργηση του περιθωρίου 10% αφαιρεί από τους παραγωγούς οποιοδήποτε κίνητρο να καταναλώνουν ΦΑ, παρά μόνο αυτό που αντιστοιχεί στο ελάχιστο επίπεδο παραγωγής προκειμένου να μη δεχθούν πρόστιμα από το take-or-pay της σύμβασης του ΦΑ. Ενδεχομένως να είναι απαραίτητη η παροχή επαρκούς χρονικού διαστήματος (πχ 6 μήνες ή 1 έτος) ώστε να μπορεί να γίνει αναδιαπραγμάτευση των συμβάσεων και των ποσοτήτων ΦΑ ή η εύρεση εναλλακτικών μηχανισμών διαχείρισης των προστίμων και πληρωμών που θα πρέπει να γίνουν λόγω των take-or-pay. Είναι σαφές, ότι ενδεχόμενη μείωση της παραγωγής ενός σταθμού ΦΑ σε επίπεδο που καταναλίσκει ΦΑ σε ποσοστό 25% χαμηλότερο της ποσότητας take or pay, μπορεί να σημαίνει περίπου 700,000MWhg λιγότερη κατανάλωση ΦΑ, άρα ανάγκη πληρωμής από τον ηλεκτροπαραγωγό περίπου $700,000 \times 40 = 28,000,000 \text{€}$, που για μια μονάδα 400MW, σημαίνει ζημία περίπου 70,000 €/MW.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ηλεκτροπαραγωγοί παρήγαγαν περίπου 14,5 TWh το 2012, εκτιμάται ότι η κατάργηση του margin θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής περίπου σε 10TWh, για όλους τους παραγωγούς ΦΑ, περιλαμβανομένης της ΔΕΗ και της μονάδας συμπαραγωγής (στα 130MW). Η παραγωγή αυτή των μονάδων ΦΑ καλύπτει οριακά ή ελαφρά παρακάτω το take or pay, της ηλεκτροπαραγωγής που υπολογίζεται περίπου σε 25 TWhg ανά έτος (περίπου 2,3 bcm ανωτέρα). Παραδειγματικά, η μείωση της παραγωγής κατά περίπου 5 TWh, σημαίνει μείωση κατά περίπου 10 TWhg, δηλαδή από 34 TWhg σε 24TWhg, και σημαίνει εξοικονόμηση λόγω μη κατανάλωσης καυσίμου περί τα 400 εκ.€, εκ των οποίων περίπου 180 εκ θα κοστίσει το υποκατάστατο καύσιμο/εισαγωγές, λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση της οριακής τιμής και των αυξημένων πληρωμών προς τα ΑΠΕ. Όπως θα αναλυθεί παρακάτω εάν μέρος αυτών, περί τα 100 εκ. , κατευθυνθεί προς το μεταβατικό μηχανισμό διαθεσιμότητας ισχύος, τότε περίπου 120 εκ.€ παραμένουν ως διαθέσιμα στην προμήθεια (ήτοι την ΔΕΗ).

Μεταβατικός Μηχανισμός Διαθεσιμότητας Ισχύος.

Σύμφωνα με την πρόταση της ΡΑΕ, θα ήταν δυνατό να διαφοροποιηθεί η αμοιβή που λαμβάνει κάθε Μονάδα, αξιολογώντας την ευελιξία και τη δυνατότητα να παρέχει κάθε κατηγορία μονάδων, με αξιόπιστο τρόπο, την απαραίτητη εφεδρεία (διαχωρισμός της usable από την non-usable capacity σύμφωνα με τον τρόπο κατάταξης των μονάδων στην περίπτωση μελετών επάρκειας).

Η βασική προσέγγιση παραμένει η υφιστάμενη μεθοδολογία με τις εξής παραμέτρους (η ισχύς αναφέρεται σε UCAP):

- i) Σύνολο ισχύος μονάδων που εντάσσονται στον κατάλογο επάρκειας ισχύος 10339MW
 - ii) Σύνολο ισχύος που εντάσσονται στον κατάλογο ισχύος εφεδρείας λαμβάνοντας 2° ΑΔΙ 3998MW (Όλοι οι Συνδυασμένοι Κύκλοι μέχρι και την Κομοτηνή, η οποία έχει και το χαμηλότερο βαθμό απόδοσης, καθώς και οι αεριοστρόβιλοι ανοικτού κύκλου)
 - iii) Σύνολο ισχύος που απεντάσσεται άμεσα από τους καταλόγους ΑΔΙ (παλαιές μονάδες πετρελαίου και ΦΑ, οι οποίες πρακτικά δεν έχουν λειτουργήσει κατά το 2012, και έχουν σημαντικά χαμηλότερο βαθμό απόδοσης από τις νεότερες μονάδες, Λιπτολ, Αλιβέρι 3&4, Λαύριο 1,2&3, Άγιος Γεώργιος 8&9, Πτολεμαΐδα 2) 1249 MW
- (εξ αυτών η ΔΕΗ σε συνεργασία με τον ΑΔΜΗΕ θα πρέπει να προσδιορίσει ποιες θα παραμείνουν και θα συμβολαιοποιηθούν ως Μονάδες Εκτάκτων Αναγκών και ποιές θα αποσυρθούν μειώνοντας έτσι περαιτέρω το συνολικό κόστος λειτουργίας της αγοράς).
- iv) Αύξηση της πληρωμής των προμηθευτών σε επίπεδο 58-59000C.
 - v) Αύξηση της υποχρέωσης επάρκειας προμηθευτών ώστε να αντιστοιχεί στην πραγματική κατανάλωση των πελατών τους (προσθέτοντας στην μετρούμενη στα όρια του συστήματος αιχμή την διεσπαρμένη παραγωγή από ΑΠΕ δικτύου).
 - vi) Αύξηση του Συντελεστή Επάρκειας Παραγωγικού Δυναμικού, εφόσον αυτό θεωρηθεί αναγκαίο.

Τα ως άνω θα έχουν ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση των πληρωμών των συνδυασμένων κύκλων σε 88-89000C/MW, περίπου Gross Margin, το οποίο επιφέρει οριακές ζημιές, αλλά εξασφαλίζει πληρωμές δανείων και κάλυψη σταθερού κόστους λειτουργίας και συντήρησης των μονάδων.

Είναι κρίσιμο να σημειωθεί ότι ο ως άνω συνδυασμός επιτυγχάνει, στη συγκυρία, τη μεγαλύτερη δυνατή εξοικονόμηση, που κατά κύριο λόγο προέρχεται από τη μείωση της κατανάλωσης ΦΑ, που έχει υψηλή τιμή. Ενδεχόμενη περαιτέρω συμπίεση των αμοιβών που εκτιμήθηκαν ως άνω μπορεί να δώσει πρόσκαιρα μια μείωση τιμών στην κατανάλωση (για παράδειγμα με την σταθεροποίηση της αμοιβή στα 45000€/MW, θα μπορούσε να υπάρχει μια περαιτέρω μείωση 100,000,000€, που αντιστοιχεί περίπου στο 2,5% του συνολικού κόστους ηλεκτροπαραγωγής), τα οποία θα ήταν από την μια πλευρά ζημιές για τις μονάδες φυσικού αερίου, σε επίπεδα που θα τις καθιστούσε μη χρηματοδοτήσιμες, και μάλιστα την ίδια ώρα που αντίστοιχες μονάδες είναι σε στάδιο κατασκευής, από την άλλη δεν είναι ουδόλως εύλογο ότι η υποκατάσταση των μονάδων αυτών θα γίνει με φθηνότερο τρόπο, και ενδεχομένως η μεταβλητότητα που θα παρατηρηθεί στη χονδρεμπορική αγορά θα δημιουργήσει σημαντικό κόστος. Το πιθανότερο σενάριο είναι να λειτουργήσουν οι λιγότερο αποδοτικές (παλιές) μονάδες της ΔΕΗ με αυξημένο κόστος. Απότομες μεταβολές στη σύνθεση των μονάδων που χρησιμοποιούνται σήμερα στο σύστημα, λόγω της εξόδου, για οικονομικούς λόγους, νέων μονάδων ΦΑ, θα είχαν ενδεχομένως και δυσμενή αποτελέσματα στη λιανική αγορά, γιατί η υποκατάσταση των μονάδων αυτών μάλλον θα γίνονταν με σχετικά ακριβότερο τρόπο.

Κανόνας 30% και Ανάκτησης Μεταβλητού Κόστους

Ο κανόνας 30% και το cost recovery χωρίς περιθώριο κέρδους εξετάζεται εάν έχει νόημα να παραμείνει υπό τις εξής παραμέτρους:

Δημιουργεί επιπλέον μείωση της παραγωγής από ΦΑ? Είναι πράγματι σε θέση να υποκαταστήσουν οι λιγνίτες την παραγωγή ΦΑ? Θα είναι φθηνότερες οι εισαγωγές που θα υποκαταστήσουν τους CCGTs? Υπάρχει περίπτωση να πληρωθούν σημαντικά ποσά σε Start up - Shut down μονάδων?

Οι δύο ως άνω μηχανισμοί (χωρίς το περιθώριο κέρδους) αποτελούν εν τέλει το μοναδικό εργαλείο των ανεξάρτητων παραγωγών ώστε να μην είναι εκτεθειμένοι πλήρως στη δυνατότητα της ΔΕΗ να καθορίζει και τη δικιά τους λειτουργία, και να ρυθμίζουν την κατανάλωση των μονάδων τους χωρίς να πέφτουν πολύ κάτω από το Take or Pay τους. Εκτιμάται ότι η κατάργηση του 30%, που δυνητικά σημαίνει μείωση της λειτουργίας των μονάδων ΦΑ, θα μπορούσε τελικά να αυξήσει απλώς την παραγωγή από μονάδες ΦΑ της ΔΕΗ, μειώνοντας την παραγωγή των υπολοίπων, με αξιοποίηση της πολύ καλύτερης γνώσης της ΔΕΗ επί των συνολικών συνθηκών της αγοράς. Θα υπήρχε ενδεχομένως και αύξηση των εισαγωγών, χωρίς σημαντικά αποτελέσματα σε αυτή καθεαυτή κατανάλωση καυσίμου και του συνολικού κόστους του Συστήματος, όπου η λειτουργία των μονάδων φυσικού αερίου μοιάζει να είναι απαραίτητη για περίπου 9,5 TWh, ανεξαρτήτως εάν ισχύει ή όχι ο κανόνας του 30%. Αντίθετα, η δημιουργία μη διαχειρίσιμων συνθηκών λειτουργίας μέσω της κατάργησης του 30% θα μπορούσε να ωθήσει σε απόλυτα επιθετική συμπεριφορά των ανεξάρτητων παραγωγών στην αγορά, η οποία, εάν δεν έχει επιτυχή αποτελέσματα θα τους οδηγήσει σε κατάρρευση, ενώ εάν έχει επιτυχή αποτελέσματα θα απορυθμίσει την αγορά και θα ακυρώσει τη σκοπούμενη εξοικονόμηση.

Η κατάργηση του κανόνα αυτού θα έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή της συμπεριφοράς όλων των παραγωγών, οι οποίοι για να τη διαχειριστούν με επιτυχία, θα πρέπει να έχουν κάποιο χρόνο προετοιμασίας, τόσο για τεχνική προετοιμασία των μονάδων για περισσότερα αναβοσβησίματα, όσο και των συμβάσεων με ΦΑ, που θα πρέπει να έχουν μια πρακτική εμπειρία, για τη λειτουργία των μονάδων, με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μέχρι σήμερα δουλεύουν, ώστε να προσαρμοστούν με αποτελεσματικό τρόπο τόσο για τους ίδιους όσο και για το συνολικό σύστημα. Επίσης, θα χρειαστεί προετοιμασία και από την πλευρά της παρακολούθησης της αγοράς από τους αρμόδιους φορείς, ώστε τυχόν επιθετικές συμπεριφορές, α) να παρακολουθούνται και να καταγράφονται άμεσα και β) να σχεδιαστούν κατάλληλα αντικίνητρα για τέτοιου είδους συμπεριφορά. Πχ θα πρέπει η παρακολούθηση της λειτουργίας των σταθμών ΦΑ να γίνει με τρόπο ώστε να μπορεί να διαπιστωθεί εάν συμμετέχων, ενώ δεν έχει κάποιο προφανές όφελος από την παραγωγή

ενέργειας (και τη μεγαλύτερη κατανάλωση ΦΑ), περιορίζει σημαντικά τη λειτουργία των υπολοίπων δημιουργώντας σε αυτούς ζημιές. Επίσης, λόγω του ενδεχομένου αύξησης της οριακής τιμής του συστήματος, πρέπει να παρακολουθείται το *inframarginal profit* που μπορεί να σχηματίζεται στην αγορά, ώστε να μην υπάρχει κατάχρηση του κανόνα της ανάκτησης μεταβλητού κόστους στο σύνολο της περιόδου και όχι μόνο στην ημέρα.

Είναι σαφές ότι στην παρούσα οικονομική συγκυρία δεν μπορούν να ληφθούν αποφάσεις, που θα επιφέρουν μεγάλες ανατροπές, πριν καν επιχειρηθεί η αναδιοργάνωση της αγοράς, τόσο στη βάση της ανάπτυξης του ευρωπαϊκού μοντέλου αγοράς, όσο και συνθηκών ανταγωνισμού, όπου πλέον οι συμμετέχοντες θα έχουν τα όποια εναλλακτικά εργαλεία, που θα τους επιτρέπουν τη μακροχρόνια διαχείριση των δραστηριοτήτων τους, με αποτελεσματικό τρόπο, που λόγω του ανταγωνισμού που μπορεί να αναπτυχθεί, θα μεταφερθεί (αυτή η αποτελεσματικότητα) στην κατανάλωση, που είναι σαφώς ο βασικός στόχος. Υπό άλλες συνθήκες, μονοπωλιακής δραστηριοποίησης, οι όποιες αποτελεσματικότητες δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι καταλήγουν στην κατανάλωση. Οι συνθήκες στη σημερινή αγορά είναι μακριά από την αποτελεσματικότητα που θα μπορούσε να επιτευχθεί σε μία ανταγωνιστική αγορά. Η αποχώρηση από τις σημερινές συνθήκες, όπου το σύνολο της αγοράς βασίζεται αποκλειστικά σε ρυθμιστικά μέτρα, πρέπει να γίνει με σχετικά ελεγχόμενο τρόπο, όπου πρέπει να αποφευχθούν αποφάσεις που μπορεί να δημιουργήσουν ανεπίστρεπτες καταστάσεις. Αποφάσεις που θα έθεταν σε άμεση αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα της ηλεκτροπαραγωγής από ΦΑ, πέραν της προφανούς επιβάρυνσης που θα έθεταν στον χρηματοοικονομικό τομέα της χώρας θα επηρέαζαν σημαντικά τα κεφάλαια που έχουν επενδυθεί στο σύστημα μεταφοράς ΦΑ της χώρας μας, αλλά θα περιόριζαν και τις οποίες στρατηγικής φύσεως πολιτικές αποφάσεις θα αφορούσαν τον ηλεκτρικό τομέα στη χώρα μας.